

BodemBreed 2014, wie maakt me los? Bodembreed 2023, Ruud van Uffelen, 3.2 LIFE CO2SAND, provincie Gelderland

Transitie in het omgaan met vrijkomende grond

AANBOD GESTUURD

- Project
- Grond moet weg
- Deel is handel
- Rest goedkoop en dichtbij

VRAAG GESTUURD

- Klimaat adaptatie – klimaat mitigatie
- Organische stof verhogen
- Boeren verzorgen bodem
- Koppeling overtollige klei

Transitie, de kloof tussen denken en doen

- We werken vanuit gewoontes en routines
- We zien niet direct nadeel van passiviteit
- We wegen zelf af maar kijken naar de burens

LIFE CO2SAND – Klei in Zand

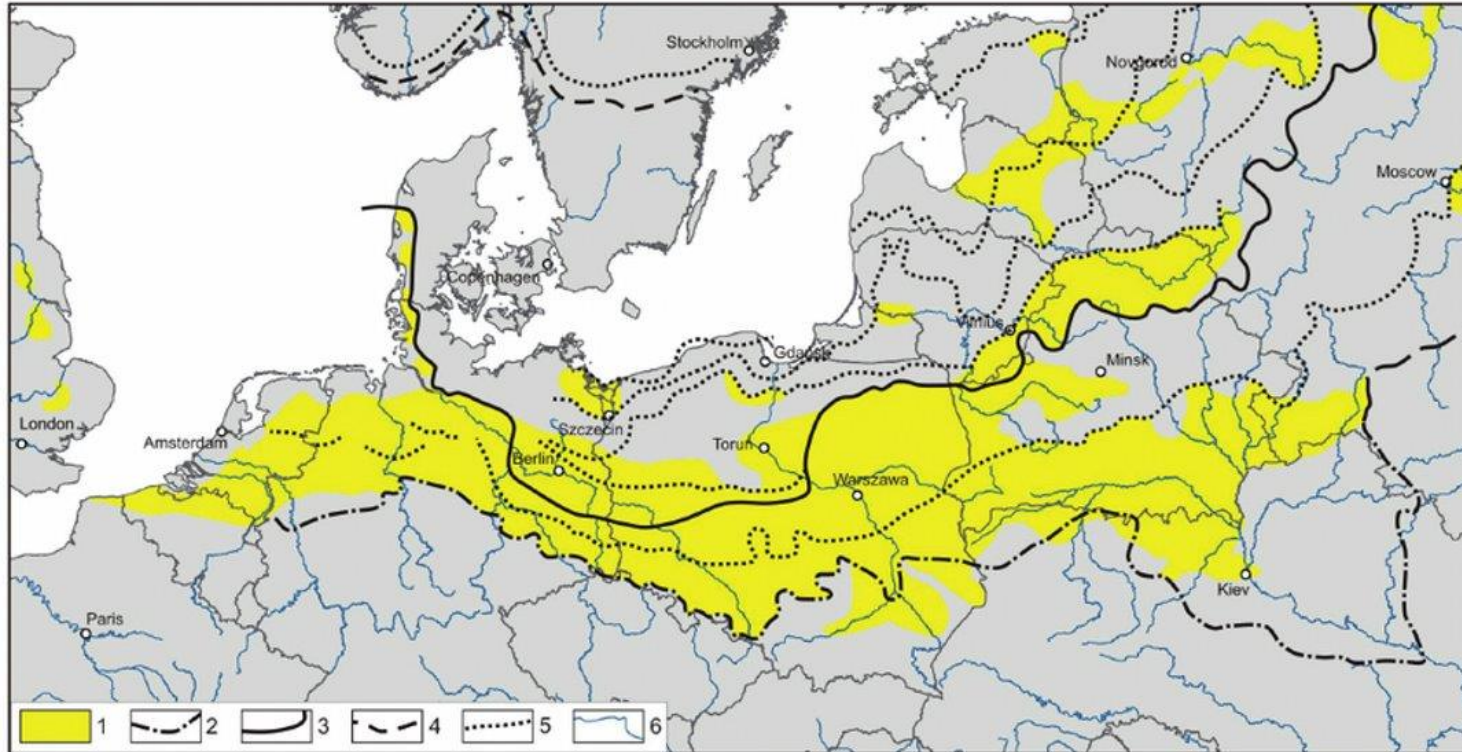
DAW 't Klooster, 220 ha, 40 boeren

Met klei naar klimaatrobuuste landbouwgrond

Noord Europese zandgordel

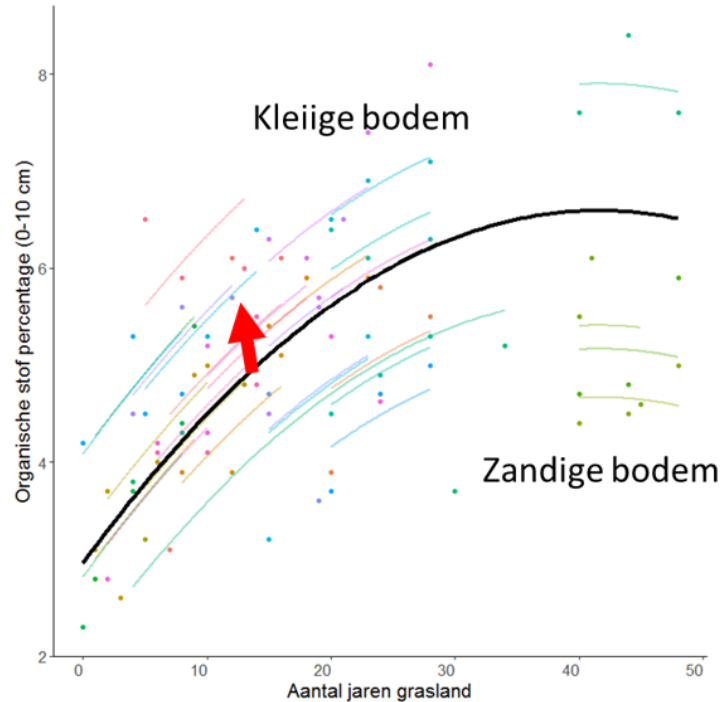
Meerdere jaren een dun laagje kleigrond in zandbodem brengen

Verhogen percentage lutum

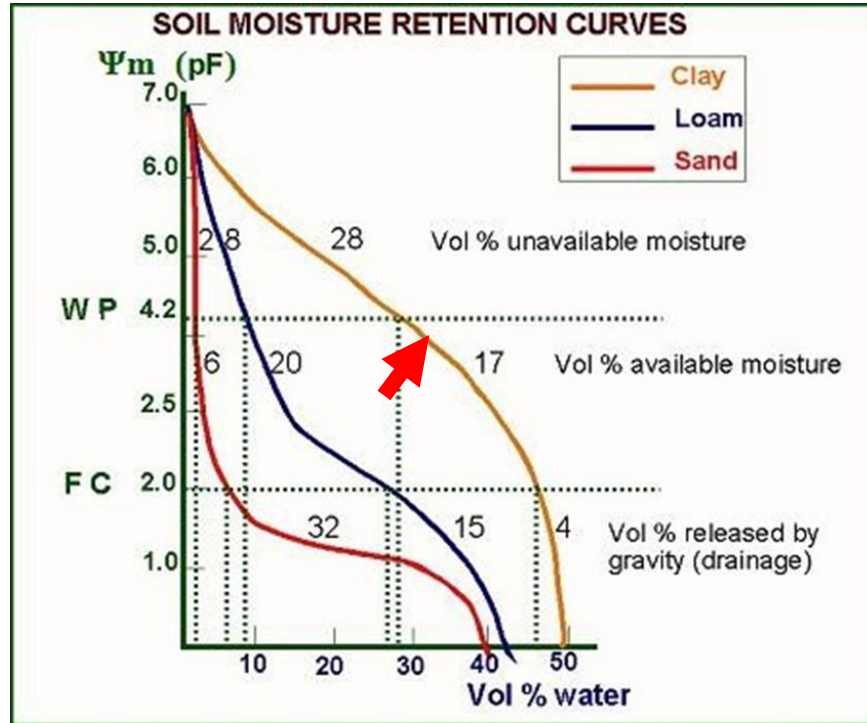

Kleiïge bodem en organische stof

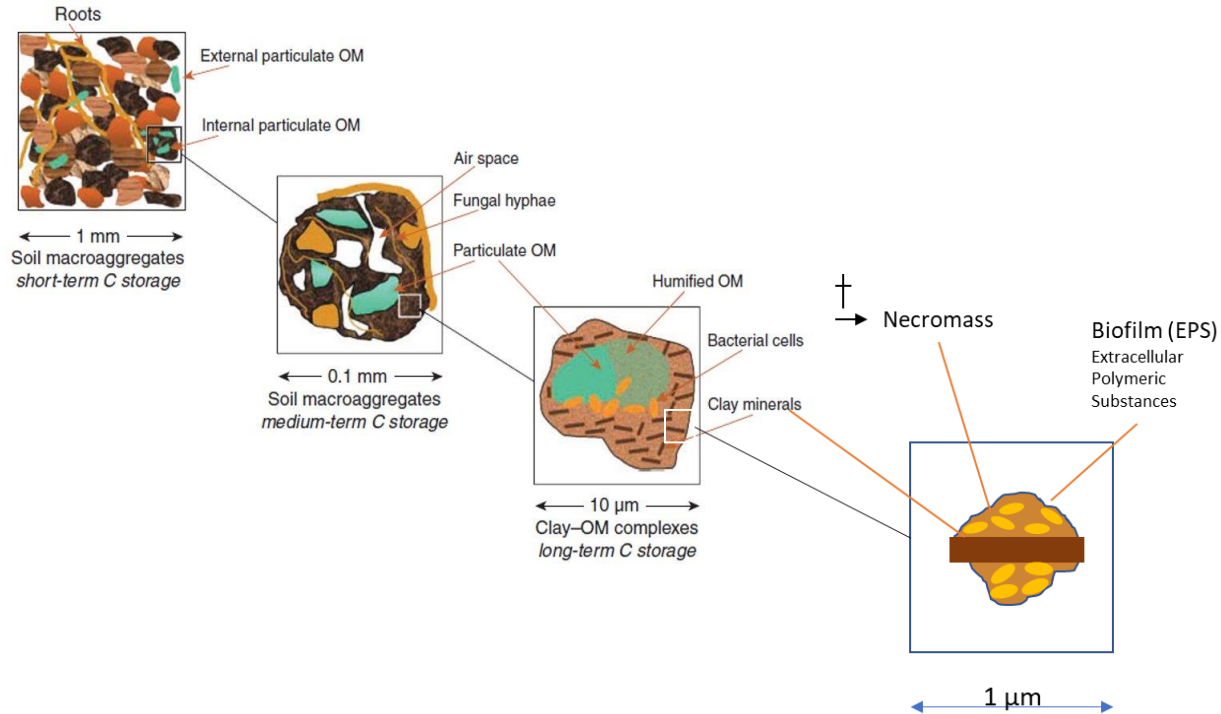

Bron: Opbouw organische stof met blijvend grasland, Vfocus, april 2018, LBI

Vocht plantbeschikbaar

Meer en stabielere organische stof

Demonstratievelden LIFE CO2SAND

- Op 5 demonstratievelden in Gelderland en Noord-Brabant
- Vóór 2025 laagjes klei tot de bouwvoor 8% lutum bevat
- LIFE CO2SAND zorgt voor klei op de kopakker
- Ondernemer zorgt voor spreiden
- Ondernemer borgt een onbehandelde nulstrook
- Ondernemer logboek met wat er op het perceel gebeurt
- Monitoringsprogramma tot 5 jaar na project

Perceel Molenweg/Oude Borculoseweg Stokkers, Demo C, maart 2023

Perceel Nettelhorsterweg/Schaapweg Geesteren

Fractie	Nulstrook	Bodem + 2 cm klei 23% lutum	Bodem + 4 cm klei 23% lutum	Nulstrook	Bodem + 0.5 cm klei 33% lutum	Bodem + 5 cm klei 33% lutum
Lutum theoretisch	1,00%	3,4%	5,3%	1,4%	2,0%	8,0%
Lutum NIRS	<1%	2,0%	2,0%	2,0%	3,0%	5,0%
Lutum gemeten granulair 0-2 μm	1,80%	3,2%	3,2%	1,4%	3,7%	9,9%
Granulair < 2 μm	<2	<2	2,0%			
Organische stof	3,30%	4,4%	5,1%	2,9%	3,3%	3,4%
pH	5,1	6	5,9	6	6	6,9
Klei-humus (CEC) mmol+/kg	28	72	100	48	64	82
CEC bezetting	94%	99%	100%	100%	93%	99%
Structuur	matig/goed	goed	goed/zeer goed	matig/goed	matig/goed	goed
Plantbeschikbaar water (mm)	15	18	19	48	47	49
Microbiomassa mg C/kg	186	283	467	249	401	420
Microbiële activiteit mg N/kg	60	60	98	36	40	35
Schimmel/bacterie ratio	0,8	0,9	0,9	0,7	0,7	0,6

Communicatie en impact

- Omslag in denken / gedrag bij beleidsuitvoering:
- Nuttig hergebruik van vruchtbare grond wordt vanzelfsprekend
- Waardenmodel maken en gebruiken, koppelen aan beleid
- Integreren aanpak LIFE CO2SAND in aanbestedingsstrategieën
- Omgevingsvisies en Omgevingsplan

Opschalen

- Gebiedsregisseurs
- Begeleiden projectdoelgroepen
- Begeleiden hoogwaardig herbestemmen van grond
- Doelstelling voor 2027: 700 ha behandeld met klei
- Nederland, België, Duitsland, Polen

